

A kötődés- és szeretethiány hatása az örökbefogadott gyermekek fejlődésére

Papp Anikó

Gyógypedagógia szak, logopédia-pszichopedagógia szakirány

MATE Kaposvári Campus Neveléstudományi Intézet Gyógypedagógia Tanszék

Konzulens: Dr. Demeter Gáborné, egyetemi adjunktus, MATE Kaposvári Campus

Szakedolgozatomban a prenatális (méhen belüli időszak) és a perinatális időszak (születés körüli időszak), illetve az első életek (postnatális időszak) meghatározó szerepének vizsgálatát tűztem ki célul örökbefogadott, illetve örökbefogadásra váró gyermekek esetében. Arra kerestem a választ, hogy ezen időszakok eseményei, környezeti hatásai, a szülői – legfőképp az édesanyai – szeretet/kötődés/gondozás hiánya mennyiben határozza meg előre a gyermek testi és szellemi fejlődését, kognitív képességeit, szociális készségeit és személyiségét.

A szakirodalmi áttekintés során megvizsgáltam a kötődés és a szeretet fogalmát, a kettő kapcsolatát és a köztük lévő különbséget. Bemutattam a lehetséges kötődési zavarok megjelenési formáját a méltán ismert Idegen Helyzet Kísérlet keretében. A kötődési zavarok okozta biológiai és mentális következmények feltárásával folytattam az elméleti háttér ismertetését, amelyet végül az örökbefogadás Magyarországra vonatkozó sajátosságaival fejeztem be. A szakirodalom feldolgozása során olyan jeles szakemberek gondolatait, kutatásait használtam fel (a teljesség igénye nélkül), mint John Bowlby, Mary Ainsworth, Bruce D. Perry, Bessel van der Kolk, Sue Gerhardt, Ruth Newton, dr. Máté Gábor, dr. Eigner Bernadett, Hámori Eszter, Orvos-Tóth Noémi, Bogár Zsuzsa.

A kötődés, a szeretet minősége nem fejezhető ki számokban. Kutatási módszernek az interjúkészítést választottam. Előre megírtam a kérdéssort mind a családok, mind pedig a szakemberek számára. Igyekeztem ugyanazon a kérdéseken végigvezetni az alanyaimat – külön kérdéssora volt a családoknak és a szakembereknek –, hogy lehetőleg azonos módon tudjam majd értékelni a válaszokat. Természetesen, minden gyermeki történet egyedi, de a korai tapasztalatok hasonló nyomokat hagytak.

Az interjúk elemzése, az egyéni sorsok és a szakirodalmi háttér mind igazolták azt, hogy a korai kötődési élmények alapvetően határozzák meg a gyermek szociális készségeit, személyiségét, viselkedési mintázatát. A kognitív képességek befolyásoltságára vonatkozóan a kutatási kérdésem nem nyert egyöntetű igazolást.

A kötődéskutatás még fiatal tudományterület. A szakedolgozat készítése közben ugyan sikerült néhány kérdésre megkapnom a választ, de úgy hiszem: ez a téma még sok felfedezni valót tartogat a számomra/számunkra.